

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Členo poslano knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.
 Rokopisov ne vračamo.
 Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
 Vse leto velja . . . 10.— K
 pol leta . . . . . 5.— "
 četrt leta . . . . . 2.50 "
 posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
 " " " dvakrat . . . 12 "
 " " " trikrat . . . 10 "
 za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
 Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.
 Poštna hranilnica št. 53.160.
 Reklamacije so proste poštnine.

Glose k zasedanju štajerskega deželnega zbora.

I.

Štajerski deželni zbor je vendar nekaj storil za ublaženje učiteljske bede. Za tekoče leto je dovolil 300.000 K in za leto 1914 1.200.000 K poboljška ubogi učiteljski pari. To je bilo pa mogoče samo zaradi tega, ker so slovenski klerikalci opustili obstrukcijo. Dr. Korošec trdi, da je opustil obstrukcijo zaradi narodnostnih koncesij v prid Slovencev in iz ljubezni do učiteljskega stanu, naprednjaki pa zopet poudarjajo, da so se klerikalci zbalih bodočih volitev. Oglejmo si nekoliko te trditve!

Na posredovanje cesarskega namestnika se je sklenil med slovenskimi klerikalci in nemško napredno večino pakt, po katerem dovolijo Nemci Slovencev: 1. Zopetno izplačevanje brezobrestnih posojil vinogradnikom, počenši s 1. prosincem 1914. — 2. Zopetno izplačevanje prispevkov okrajnim zastopom za vzdrževanje cest, počenši z enakim datumom. — 3. Ustanovitev slov. gospodarske šole v Št. Jurju na državne stroške. — 4. Ustanovitev slovenske meščanske šole v Žalcu, kadar dobi dežela od države prispevke iz malega finančnega zakona, ki je pa še načrt. Nasprotno so se pa morali slovenski klerikalci zavezati, da ne obstruirajo od nemške napredne večine predlaganega davka na pivo, draginjske doklade za učitelje in najetja 16 milijonskega posojila.

1. in 2. točka klerikalnih »pridobitev« je pač samo pesek v oči nerazsodni masi, zakaj to niso nikake nove pridobitve. Saj jih je vendar ljudstvo že imelo pred klerikalno obstrukcijo; podpore se niso izplačevale samo za triletno nedelavnost deželnega zbora. Deželni zbor je sicer sprejel tudi neko resolucijo, ki zahteva izplačevanje dotičnih podpor za tri leta nazaj. Koliko so take resolucije vredne, je menda vsakemu znano. Značilno je, da te zahteve Nemci niso sprejeli v zgoraj navedeni pakt. Dejstvo je, da kujeta »Straža« in »Gospodar« baš to resolucijo v nebo in tolažita s tem razjarjeno volilstvo. Vsa stvar izgleda kot prozoren volilni maneuver. Mogoče je sicer, da pa de graške mize kašna stara drobtinica na zapuščeni Spodnji Štajer, pa šele takrat, ko postane mali finančni načrt zakon in če bo dr. Korošec pohleven.

Kar se tiče slovenske meščanske šole je pač treba naglašati, da je baš klerikalna obstrukcija kriva, da še ne obstoji. Pa tudi sedaj še ni ustanovitev tako sigurna, zakaj, kdo zna, kdaj sede grof Stürkgh na sprejeti mali finančni zakon! Če bi bili klerikalci vodili pametnejšo politiko, bi imeli štajerski Slovenci že dve meščanski šoli. K tej koncesiji so bili Nemci že pred tremi leti pripravljani in to so tudi v seji deželnega zbora izdali.

Ostane nam torej le še slovenska gospodinjska šola. To je pač malenkostna koncesija od strani dežele, saj bo zidala šola država. In za to skledo leče so klerikalci dovolili pasirati 61 milijonsko posojilo, davek na pivo in gotovo z najtežjim srcem — učiteljsko draginjsko doklado.

Z najtežjim srcem? Saj je celo pet slovenskih klerikalcev glasovalo za doklado, med tem ko jih šest ni bilo pri glasovanju navzočih. Dr. Korošec je stvar kot pameten politik tudi premeteno izvršil le v enem se je zmotil: grešil je na nerazsodnost štajerskega učiteljstva. Če morda misli, da dobi med nami kdove koliko kalinov, se pač hudo vara. Zaman nas

kliče v svoj tabor, zaman lažeta »Straža« in »Slov. Gospodar«, da je bila učiteljska draginjska doklada zahteva slovenskih klerikalcev — mi dobro znamo, da je bil to postulat nemške napredne večine, zaman se nam klerikalci sedaj prilizujejo: nismo in ne bomo pozabili gorja in obrekovanj, ki ga je že pretrpelo slovensko učiteljstvo od slovenskih klerikalcev. Lansko leto je pisala naša spodnještajerska Zveza vodilnemu klerikalnemu politiku na pritisk Lehrerbunda, naj bo tako prijazen ter naznani, kdaj bi blagovoli sprejeti učiteljsko deputacijo. Še odgovora ni dobila. »Gospodar« in »Straža« v enomer blatita učiteljstvo, duhovščina mu izkuša izpodkopati ugled v šoli, nad ljudstvom in pri šolskih oblastvih, v ušesih nam še vedno zveni »pons asinorum«, napredni slovenski učitelj na Kranjskem je brezpravna raja, knjižica »Dejanja govore!« kriči do neba; in potem se upa klerikalno glasilo ubrati tako nežno-vabljlive glasove! Mar mislite, da smo bebcji?

O, ko bi bil Gradec Ljubljana, potem bi že bili skovali doklado »po previdnosti«, tako pa je bila nad dvetretjinska napredna večina za pravično doklado, klerikalci pa niso smeli obstruirati.

Izbrali so si manjše zlo ter glasovali za, misleč razdvojiti s tem naše vrste.

Iz prejšnjih izvajanj izvira pač jasno, da ni ponehala obstrukcija iz ljubezni do učiteljev, in da tudi koncesije napram obstrukcionistom niso kdove kako velike. Saj je »Straža« sama o njih pisala pred izvršenim paktom, da so nesprejemljive. Torej je trditve naprednjakov o strahu klerikalcev pred volitvami vendar resnična! Edino strah pred volilci je gnal klerikalce v zbornico. Naj se delajo lepe kakor hočejo, naprednjaki so trdili in trdijo, prav. To je priznala tudi »Straža«, ki piše, da je pravzaprav dr. Kukovec (i. e. Narodna stranka) kriv opustitve obstrukcije, ker je na raznih shodih zahteval od klerikalnih poslancev, da se naj na ljubo našim kmetom in učiteljem vrnejo v zbornico. Hvala gre torej v prvi vrsti vsem tistim, ki so znali klerikalcem pošteno podkuriti. Topla tovariška zahvala tistemu neustrašenemu učiteljstvu, ki se je držalo direktiv ter odpiralo narodu oči z govorom in peresom. Naj vztraja, boj še ni končan!

In kaj pa naj porečemo tistim tovarišem in tovarišicam, ki so iz varnega zavetja opazovali bojevanje svojih drugov, ravnaajo se po »krasnem« geslu: »Nikomur se ne zameri! Opravili bodo že drugi!« — Sedaj, ko sramežljivo sprejemajo od svojih tovarišev priloževane priboljške, sedaj je zadnji čas, da izpremene svoje nelepe, nekolegialno ravnanje, sicer jim bomo podkurili tako, kakor smo klerikalcem. Za trote se ne bomo izpostavljali!

II.

Voditelja Narodne stranke smo že mnogokrat slišali govoriti na javnih shodih za izboljšanje našega gmotnega položaja. Imel je vsekar pogum zagovarjati to med nahujskanim kmetiškim ljudstvom nepopularno zahtevo. Tudi v drugih zadevah je nam šel mož mnogokrat na roko in vsi, ki ga natančneje poznamo, lahko trdimo, da je naš prijatelj. Nasprotno smo pa slišali letos klerikalnega govornika, ki je volilcem razlagal, kakšno breme prevzame kmet, ako se nam plače izboljšajo. Dr. Kukovcu se je pa zgodila nesreča, da je glasovanje o draginjski dokladi zaspal. Mož pravi, da je šel ob 4. uri zjutraj spat, misleč, da bo obstrukcija še več ur trajala. Ko se je vrnil v zbornico, je bilo gla-

sovanje že končano. Nimamo povoda, da bi ne verovali besedam. Vendar je za nas skrajno mučno, da se je to moralo baš njemu zgoditi. Prepričani smo, da bi se še bil premagoval do konca, ako bi bil pomislil, da je klerikalec vsekar lisjak. Sedaj zbadajo njega, še več jih moramo slišati mi in jih še bomo. »Straža« mu tudi predbaciva, da ni odprl ust v prilog našim zahtevam. Pribiti se mora, da je to laž! Dr. Kukovec se je za nas zavzel in predlagal, naj se sklene definitivno zboljšanje in ne samo za leto 1914, saj je bil tudi davke na pivo definitivno sklenjen. Zaradi znanega pakta pa mož ni prodril.

Sedaj pa imamo doklado le za prihodnje leto, in če se klerikalcem zljubi, jo nam za leto 1915 lahko zopet z obstrukcijo požro. Čudno, da nemška večina z Otterjem vred ni tega pomislila. Naprednim politikom priporočamo več nezaupljivosti in prebrisanosti napram nasprotniku, več energije, iniciative in konsekvence v boju, več podrobnega dela in več požrtvovalnosti napram zvestim sobojevnikom. Sicer pa srčna hvala vsem, ki so bili dobre volje! Ljubav za ljubav!

Sanacija Zavezinih listov.

Odseku za sanacijo Zavezinih listov se priporočajo od učiteljstva kranjskega okraja ti-le nasveti:

1. Vsako učiteljsko društvo imej pregledni zaznamek društvenih naročnikov učiteljskih listov. Urede naj jih upravništva.
2. Dvakrat ali vsaj enkrat v letu naj upravništva obveste voditelja zaznamka o onih članih, ki so vsaj za pol leta zaostali z naročnino. Upravnik si s tem delo olajša, da mu ni treba posameznikov iztirjavati.
3. Zaostalih dolgov na naročninah nikakor ni svojevoljno izbrisovati. Upravništva naj si omislijo litografirane razpredelnice z imenikom in zaostalo naročnino po letnicah, na primer:

Ime dolžnika	Zaostala naročnina					Opomba
	1908	1909	1910	1911	1912	

Te razpredelnice naj odpošljejo upravništva učiteljskim društvom, ta pa naj potem iztirjajo od svojih članov vse zaostanke po voditelju zaznamka zaostalih naročnikov. Bodimo vsiljivi! Zaostanki ne izvirajo vedno ravno iz gmotnih ozirov, temveč so to dolgovi, ki za nje tovariši niti ne vedo; oziroma jih ne plačujejo, ker jih nihče neposredno ne drega. Redno plačevanje naročnine nas sigurno reši pogube!

4. V slučaju, da društvo ne more iztirjati zaostalega dolga od člana, ki je zaradi bede zaostal, naj društvo iz svojega imetja krije vsaj del zaostanka in po Zavezi preskrbi izbris dolga, vnaprej pa si zasigura, da oni član redno plačuje naročnino.

5. Predlogi delegatov glede zmanjšanja listov ali podaljšanja dobe izhajanja naj se odločno zavračajo.

6. Zaveza imej na delegacijskih zasedanjih na vpogled vse pod točko 3. imenovane zapiske in naj pazi, da na delegacijskih zasedanjih ne bodo preglasni ravno oni, ki bodo te listine zanemarjali.

7. O uspehu je poročati že na prihodnjem delegacijskem zborovanju.

Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!

Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem

je imela dne 1. novembra v Celju svojo odborovo sejo, katere glavni namen je bil, pogovoriti se o načinu razdelitve draginjske doklade leta 1914. Večina okr. učit. društev je po svojih odposlancih izrazila želje učiteljstva, druga so poslala pismene izjave.

Po dolgi, čez 3 ure trajajoči debati se je sklenilo naročiti slovenskim odbornikom Lehrerbunda, da na dne 3. novembra v Gradcu vršeci se seji zastopajo sedeče stališče:

Draginjska doklada za leto 1914 naj se razdeli v zmislu predloga deželnega odbora, oziroma izpreminjevalnih predlogov Lehrerbunda za regulacijo učiteljskih plač. Doklado naj dobe vse učne usebe, ki imajo najmanj zrelostno izpričevalo, računajoč od njih prvega začasnega namoščenja, ne oziraje se na kvalifikacijo.

V slučaju, da bi se nemški tovariši s tem predlogom ne strinjali, kar pa je skoraj nemogoče, ko so vendar imeli oni pri sestavi osnutka glavno besedo, potem naj zastopajo slov. odborniki sledeče stališče:

1. krajevni sistem naj se izključi;
2. podučiteljska leta naj se popolnoma štejejo;
3. ozira naj se le na število službenih let;
4. vsak naj dobi nekaj.

Ako bi tudi s tem predlogom ne prodrli, morajo vložiti tozadeven manjšinski predlog.

Na noben način pa ne smejo dovoliti, a) razdelitve doklade po odstotkih od plač, ker bi tudi zopet ravno isti, ki imajo itak najmanjše plače, dobivali najmanj; b) ne smejo biti prikrajšane omožene učiteljice; c) ne razdelitve po načinu zadnjih draginjskih doklad in č) ne po zasebnih razmerih posameznikov.

Izven te glavne točke je prišla na dnevni red sporna zadeva v nekem učit. društvu, pri čemer se poudarja, da je treba privatne zadeve članov izločiti od društva, ker vplivajo razdirajoče na našo organizacijo.

Več predlogov je bilo zaradi poznega časa preloženih ter se obravnavajo na prihodnji odborovi seji. Omenjamo ter prosimo, naj uvažujejo društva sledeči predlog: Vsak, ki je dobil letos draginjsko doklado, naj od te pokloni vsaj 1 K za učiteljski obrambni sklad; okr. učit. društva naj poberejo te kronce, seveda tudi od nečlanov, ter jih pošljejo Zavezinemu blagajniku, tovarišu Gnusu na Dol. Le naši organizaciji se imamo zahvaliti, da smo kaj dosegli, torej je častna dolžnost vsakega, da jo podpira.

Zveza izreka zahvalo vsem poslanecem in korporacijam, ki so pripomogle do izboljšanja učiteljskega gmotnega stanja!

Svojim dragim slovenskim tovarišem!

Povodom svoje zmage na c. kr. upr. sodišču na Dunaju dne 11. oktobra 1913 proti nezakoniti razsodbi c. kr. naučnega ministrstva, oziroma proti naredbi štajerskega deželnega šolskega sveta sem prejel od znanih mi in neznanih tovarišev toliko častitk, da mi ni mogoče se vsakemu posebe zahvaliti. Srčno Vam torej hvalo potom »Učiteljskega Tovarisa«! Sprejmite moje zagotovilo, da me je vodil v boj v prvi vrsti moj neodoljivi čut dolžnosti, ustaviti šolskim oblastim nezakonito ravnanje z učiteljstvom v zadevah službenega premeščanja ter šele v drugi